

Endzsel Erzsi

HÁROM ÉVTIZEDE A MAGYAR GRAFIKA KORREKTORA, A NYELVHELYESSÉG ŐRE

Matusek-Faludi Viktória

Endzsel Ernőné, Erzsi a szedőnyelvtan és a kézirat-előkészítés feketeöves mestere. Nagy felelősség van a vállán, a Magyar Grafika mint a nyomdaipar szakfolyóirata etalon a helyesírásban, különös tekintettel a szakmai kifejezésekre. Amikor egy új kifejezés felbukkan vagy vita alakul ki a helyes szóhasználatot illetően, rendkívül alaposan és lelkiismeretesen jár el: akadémiai állásfoglalást kér a szó helyesírására vonatkozóan. Három évtizede őrangyala szakfolyóiratunknak. Mottója: Soha nem adom fel! Aki személyesen is ismeri őt, tudja, hogy ez pontosan így is van.

Korrektornak születni kell. A fegyelmezett, kritikus, betűről betűre olvasás képessége nem könnyen tanulható, van, aki egyáltalán nem tudja ezt a képességet elsajátítani. Endzsel Erzsivel beszélgettünk nyomdaipari pályafutásáról.

Van családi előzménye annak, hogy nyomdász lettél?

Igen, Mihalek Sándor, az unokabátyám már az Akadémiai Nyomdában dolgozott, mikor pályaválasztáson gondolkodtam, szüleim az ő tanácsára és javaslatára adtak kéziszedő tanulónak. Az pedig csak egy félreértés eredménye volt, hogy az Egyetemi Nyomdában kezdtem tanulóéveimet. Az elméleti oktatást a Tolnai Lajos utcában működő Ságvári Endre Nyomdaipari Szakmunkásképzőben kaptam. 1963-ban, a harmadik év végén, a szakmunkástanuló versenyen első helyezett lettem, így rögtön szakmunkás-bizonyítványt kaptam, nem kellett vizsgáznom. Nagyon tetszett a linószedés, harmadéves szakmunkás-tanulóként már tanultam a gépszedést, és ezen a területen álltam munkába, amint kézbe kaptam szakmunkásokleveletem. Aki a normán felül teljesített, plusz pénzt is kapott, ami nem minden területen volt elérhető, így örültem, hogy a szerencsések közé tartozhatok, akik teljesítményükben dolgoztak.

Tizennégy éves koromtól 23 éves koromig kézilabdáztam a Tipográfia Sportegyesület NB2-es csapatában. Ez a tíz év meghatározó volt a felnőtté válásomban. A kitartást, az akaraterőt, az összetartást és a csapatjátékot itt tanultam meg igazán. A Fáy Gimnáziumban érettségiztem, munka mellett esti gimnáziumba jártam. A Gutenberg Művelődési Otthonban szervezett szakmai tanulmányon korrektorképzésben vettem részt.

1970-ben megszületett Zsolt fiam, akivel másfél évig voltam otthon, majd ezt követően visszamentem a nyomdába, ahonnan az MTESZ házinyomdájába hívtak. 1974-ben született Ernő fiam, akivel már három évig maradtam otthon, és a gyestről visszatérve a Kossuth Kiadóban folytattam pályafutásomat eleinte korrektorként, majd kézirat-előkészítőként. Amikor Vince Gábor megalapította a Belpolitikai szerkesztőséget, az új gárdába engem is kizemelt, és áthívott kézirat-előkészítőnek. Ez egy nagyon kedves időszak volt számomra: mind szakmailag, mind emberileg egy kiváló munkaközösség része lehettem. Egészen 1988-ig itt dolgoztam, majd a kiadók leépülésével, átalakulásával és megszűnésével én is váltani kényszerültem. A Magyarok Világszövetségének lapjánál, a Magyar Hírek szerkesztőségében folytattam tevékenységemet. A főállásom mellett további munkákat is vállaltam, így több kiadóval is munkakapcsolatba kerültem.

Rövid időn belül a Magyar Hírek havilap is megszűnt. Ötvenegy évesen mozgásszervi probléma miatt leszázalékoltak. Ezzel egy időben férjem, Ernő egészségi állapota hanyatlott, így a betegségünk mellett szerencsém volt otthonról dolgozni, például olyan nagy múltú kiadóknak, mint az Osiris, Animus, Vince..., csak érdekesség, hogy az első négy magyar nyelven megjelent Harry Potter-könyvet is én olvastam meg.

Volt egy nagyon precíz revizor Somogyi Dezső személyében, aki a Magyar Grafika korrektora volt. 1995-ben, amikor már idősebb kora miatt nem tudta folytatni a munkát, utódjául engem javasolt dr. Gara Miklós főszerkesztőnek.

Emlékezetes mondanivalója, amit én is hallottam többször: „Ti anyák nem az eszetekkel, hanem a szívetekkel gondolkodtok.”

2002-ben a digitalizáció a Magyar Grafika szerkesztőségét is elérte, akkor ismerkedtem meg a számítógéppel és az online kapcsolattartás előnyeivel. Ernő fiamtól kaptam egy asztali számítógépet, amit akkoriban még bekapcsolni is csak segítséggel tudtam. A grafikas csapatból Eiler Emil nagy türelemmel és szeretettel tanította meg a számítógéppel kapcsolatos alapismereteket. Hamarosan ráéreztem a digitális munka előnyeire, élveztem, hogy korszerű, új dolgokat tanulhatok, és egyre gyorsabb és ügyesebb lettem a programok használatában.

A személyes találkozásnak is nagyon örülök, és fontosnak tartom, de a hatékonyság és az időtakarékoság nagy előnye a digitális kommunikációnak, amit a Magyar Grafika csapatában és számos kiadóval való együttműködés során tapasztaltam.

Nagy kihívás minden technológiai váltás, és egyben tréning az elmémnek. Amikor férjemet, Ernőt elveszítettem, belevettem magam az önfejlesztésbe, és a családdal is, főként az unokáimmal számtalan tartalmas programot szerveztem és éltünk meg együtt. A családi együttlétek mindmáig rendkívül fontosak a lelkemnek. A baráti kapcsolatok és a gyakori közös programok is mindennapjaim részévé váltak. A mozgásbeli lehetőségeimhez képest szeretek sétálni, utazni, és rendszeresen úszom.

A technológiai váltások természetesebbek voltak a szakmai pályafutásom során, de meghatározó fordulópont volt az életemben, hogy nyomdász lettem, a kéziszedő szakma remek alapot adott a további tudások megszerzéséhez. A Kossuth Könyvkiadóban nagyon sokat fejlődtem, tanul-

tam, alapvető időszaka volt szakmai pályafutásomnak. Egy rendkívül jó közösségben dolgozhattam, ami emberi kapcsolatokban is érték- és mértékadó volt számomra.

Az életem során sokat dolgoztam, soha nem csak nyolc órát, mindig voltak külön megbízásaim a fő feladataim mellett. A gyerekeim is ezt látták, ebbe születtek bele. Amikor eljött a pályaválasztás ideje, szinte magától értetődött, hogy Ernő is nyomdász lesz.

Ernő fiam, az Europrinting Nyomda tulajdonos igazgatója, a saját erejéből építette fel a nyomdáját. Az Europrinting Nyomda története 2001-ben kezdődött az első nyomdagéppel. Azóta sok változás történt, jelenleg közel félszáz kollégával három ofset-, három digitális nyomdagéppel, három széles formátumú nyomtatóval és számos kőszeti géppel tevékenykednek 2000 m² területen.

Három unokám van (Nóri, Anna és Bence). Anna még keresi a helyét az életben, Bence talán majd az édesapja, Ernő nyomdokaiba lép. Nóri választotta a grafikus kommunikációt hivatásul, idén a második évet végezte el sikeresen az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Média és Design Intézet Tervezőgrafika szakán. Nagy öröm és büszkeség, hogy nyomdász szívvel élve már a második generációnak adhatom tovább a szakma szeretetét.

Hálás vagyok a sorsnak, hogy még ily „fiatalon” dolgozhatom, szükség van a szakmai munkámra és egy olyan csapat tagja lehetek, ahol szinte egymás gondolatát ismerjük, a szó nemes értelmében.